

Državni svetnik
Stevo Ščavničar

Jesenice, 5. junij 2014

Gospod
Mitja Bervar
predsednik Državnega sveta

DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	06-06-2014
Šifra:	008-01/14-27/1
Povezava:	020-10/14-96
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratice:	

Zadeva: Vprašanja Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) glede koriščenja EU sredstev

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) predlagam, da se Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko postavi naslednja vprašanja:

1. Ali SVRK vztraja pri stališču, da je koriščenje EU sredstev dobro in da sta spodaj navedena primera zgolj izjemi, ki kažeta na neoptimalnost?
2. Kaj bo SVRK ukrenila, da bo pospešila izdajo sklepov o sofinanciranju projektov in s tem omogočila izvedbo projektov, prijavljenih pred več kot dvema letoma?
3. Kaj bo SVRK ukrenila, da bo pospešila potrjevanje poročil o izvedenih projektnih dejavnostih in plačila iz proračuna, da bo lahko pravočasno izdala zahteve za pridobitev sredstev EU iz prejšnje finančne perspektive?
4. Ali bo SVRK (prvi opisan primer) prevzela odgovornost za neizvedbo projektnih aktivnosti in izpad EU sredstev ter za vloženo delo prijaviteljev in partnerjev z obeh strani meje v podrobno dopolnjevanje prijav, ki ga je naložila?

Obrazložitev:

V pogovoru za STA 19. aprila letos je Andreja Kert, vodja vladne službe za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, izrazila stališče, da je koriščenje EU sredstev dobro, ni pa optimalno, ter da ni velike bojazni, da ne bi bilo možno obdobja uspešno zaključiti. V istem razgovoru je tudi poudarila, da se projekti nemoteno financirajo, saj je proces izvajanja tak, da sredstva najprej založi slovenski proračun, šele potem pa jih vanj vračamo iz Bruslja. Podobne izjave smo slišali in brali v medijih tudi prejšnji teden.

Navajam dva primera, ki postavljata gornje trditve pod vprašaj.

Prvi primer kaže na nepotrebno zavlačevanje in kompliciranje SVRK (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, pred ustanovitvijo SVRK, 1. marca 2014, pa Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo – MGRT¹) pri potrjevanju projektov, prijavljenih na 3. razpis IPA Si-Hr, ki je povzročilo, da odobravanje prijavljenih projektov traja več kot dve leti:

¹ Pojasnilo: SVRK je prevzela organe in ljudi, ki so na tem področju pred 1. marcem 2014 delovali v MGRT.

- Projekti so bili prijavljeni aprila 2012;
- vsi projekti so bili izbrani pogojno na seji Skupnega nadzornega odbora (SNO) 17-18. decembra 2013; sklepe o pogojni potrditvi projekta so prijavitelji prejeli šele konec januarja 2014;
- v sredini februarja 2014 so prijavitelji prejeli zahtevek za dopolnitve in pojasnila projektov;
- marca so sledili pojasnjevalni sestanki med prijavitelji in Skupnim tehničnim sekretariatom (STS): za določitev novih rokov za poročanje in dinamiko porabe sredstev ter obravnavo zahtev za dopolnitve in pojasnila prijav. Zahtevane so bile zelo podrobne dopolnitve, med drugim tudi izpolnitev dodatnih tabel v zvezi najemanjem zunanjih izvajalcev/storitev, ki jih v prijavnih dokumentaciji ni bilo. Vanje je bilo treba na novo vpisati podrobne podatke za vsa načrtovana javna naročila (z datumi, utemeljitvami javnih naročil, cenami, metodami oblikovanja cen), čeprav so bili ti podatki (manj podrobno in brez datumov) zahtevani že v prijavnem obrazcu in predračunu. Zahtevali so celo, da se po možnosti priložijo javni ceniki, če so na voljo, ali okvirne ponudbe (!) – skratka dokumenti, ki jih izvajalec projekta pripravi v postopku izbire zunanjih izvajalcev/storitev med izvajanjem projekta²;
- uradni zapisnik pojasnjevalnega sestanka so prijavitelji prejeli šele 11. aprila 2014, na dan, ko je potekel rok za oddajo dopolnitev; neuradni – nepopolni zapisnik pa kakšnih 10 dni prej;
- od oddaje zahtevanih podrobnih dopolnitev je spet preteklo skoraj dva meseca, od prijave projekta pa več kot dve leti, dokončnih sklepov o izboru projektov za sofinanciranje, na podlagi katerih se sklenejo pogodbe o sofinanciranju, pa prijavitelji še vedno niso prejeli;
- prijavitelji so od svojih skrbnikov projektov pred štirinajstimi dnevi prejeli (neuradno) informacijo, da bodo končni sklepi o izboru projektov izdani septembra ali oktobra letos, torej čez štiri ali pet mesecev (!);
- STS je na pojasnjevalnih sestankih posebej opozoril, da rokov vmesnih in končnih poročil ter datumov izvedbe javnih naročil med izvajanjem projekta ne bo mogoče spreminjati;
- prejšnji teden je STS pisno podaljšal rok za oddajo prvega poročila na čas, ko bodo sklenjene pogodbe (torej pozno jeseni), roki za dokončanje projektov pa ostajajo nespremenjeni (sredina marca 2015).

Posledice so sledeče:

Projektne dejavnosti se sicer lahko izvajajo od dneva objave seznama pogojno odobrenih projektov, 19. decembra 2013 (tj. stroški so upravičeni od tega datuma naprej), vendar projekti niso potrjeni za sofinanciranje, dokler ne prejmejo končnega sklepa. Razumljivo si prijavitelji projektov ne upajo (ne smejo) začeti dejavnosti, zlasti ne javnih naročil, če nimajo sklepa, ki potrjuje, da bo projekt sofinanciran. Brez podpisane pogodbe o sofinanciranju projekta ali vsaj končnega sklepa prijavitelji ne morejo pridobiti bančnih posojil, s katerimi premoščajo likvidnostne potrebe pri predfinanciranju projektov zaradi nerazumljivo dolgih rokov za vračilo plačanih stroškov (glejte drugi primer).

Tako pozna izdaja sklepov onemogoča izvedbo prijavljenih projektov do zadnjega možnega roka, sredine marca 2015, ker so dejavnosti načrtovane za več mesecev in jih v štirih ali v najboljšem primeru petih mesecih ni mogoče izvesti (npr. porabljen čas – časovnice!).

² Pojasnilo: zunanjih izvajalcev se v prijavi projekta ne sme navajati, ker se izbirajo v skladu s predpisi o javnem naročanju v času izvajanja projekta. S predložitvijo „okvirne ponudbe“ npr. za zelo specialistične svetovalne storitve, za katere v Sloveniji ni veliko izvajalcev, se lahko celo prejudicira rezultat postopka javnega naročila!

V skladu s pravili o izvajanju projektov, sofinanciranih s sredstvi IPA, je bilo treba navesti, da projekt ni izvedljiv brez sredstev IPA. Brez sklepa o sofinanciranju projekta projektni partnerji torej ne morejo (ne smejo?) prevzeti odgovornosti za izvedbo projekta, če ta brez sredstev EU ni (ne sme biti) izvedljiv.

Če dejavnosti ni mogoče izvesti, tudi napovedani rezultati ne bodo doseženi. S tem pa je tudi jasno, da sredstva EU ne bodo porabljena oziroma, da bi prijavitelji, ki bi si drznili začeti izvajati projekt, pa ga zaradi poznih rokov ne bi uspeli zaključiti in ne bi dosegli načrtovanih neposrednih učinkov in rezultatov, morali vrniti dobljena sredstva z obrestmi (!) oziroma (zaradi dolgotrajnega potrjevanja poročil) povračila plačanih stroškov sploh ne bi prejeli.

V drugem primeru opisujem ravnanje SVRK (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, pred 1. marcem 2014 pa MGRT) v zvezi s plačili, v konkretnem primeru organizacijam, ki sodelujejo v čezmejnih projektih Si-Hr (2. razpis, 2010).

- Za izvajanje projektov v drugi polovici leta 2012 so projektni partnerji oddali vmesna poročila o izvedenih aktivnostih konec leta 2012 oziroma januarja 2013. Prvostopenjska kontrola je poročila potrjevala tri do šest mesecev;
- po potrditvi poročil partnerjev so vodilni partnerji v predpisanem roku 30 dni jeseni 2013 predložili skupna poročila v potrditev drugostopenjski kontroli;
- po štirih mesecih je kontrolni organ zahteval dopolnitve (tudi take, ki so bile popolnoma nepotrebne, saj je imel na voljo vso dokumentacijo in podatke v sistemu ISARR, ki so dokazovali, da so bile vse dejavnosti izvedene v skladu s predpisi);
- poročila vodilnih partnerjev so bila potrjena konec leta 2013 oziroma januarja 2014. Vodilni partnerji bi morali torej sredstva IPA za leto 2012 v skladu z roki za izplačila sredstev iz proračuna prejeti nekje konec marca 2014. Pri tem je treba poudariti, da pogodbe o sofinanciranju projektov ne vključujejo nobenih obveznih rokov za potrjevanje poročil in izplačila sredstev, seveda pa nalagajo roke izvajalcem projektov;
- prva plačila so začela prihajati komaj 29. maja, menda zato, ker zaradi napake v sistemu ISARR (od februarja naprej) izplačila niso bila možna. Napako v sistemu ISARR so torej odpravljali štiri (!) mesece. Ves ta čas od SVRK ni bilo mogoče dobiti niti ustne informacije o približnem datumu plačila (pomemben podatek za podaljšanje posojil pri bankah!), kaj šele kakšen pisni dokument.

SVRK je torej potrebovala za izvedbo plačil za leto 2012 sedem do osem mesecev od prejetja poročil vodilnih partnerjev oziroma 16–17 mesecev od zaključenih aktivnosti v letu 2012 in oddaje vmesnih poročil partnerjev. Za izvajalce projektov to pomeni, da so povračila za prve predfinancirane stroške prejeli po 22 ali več mesecih!

Neposredne posledice takega ravnanja SVRK čutijo izvajalci projektov. To so praviloma neprofitne razvojne organizacije, lokalne skupnosti in organizacije civilne družbe, ki nimajo dovolj sredstev, da bi predfinancirale stroške in nato čakale na plačilo 22 ali več mesecev. Banke posojil ne dajejo, če so jih dale, pa jih ne podaljšujejo, če roki plačil niso znani! Nekateri izvajalci projektov so zato zaradi dolgov države prisiljeni zniževati plače in odpuščati visoko izobražene in usposobljene ljudi; nekaterim celo grozi, da bodo morali prenehati s poslovanjem.

Posredne posledice prizadenejo državni proračun: ni priliva EU sredstev, zaradi odpuščanja ljudi ne bo plač, dohodnin, DDV (prihodki proračuna – državnega in lokalnega!), da morebitnih brezposelnih in nadomestil zanje niti ne omenim.

Državni svetnik
Stevo Ščavničar, l.r.

